

URTX

REFLEXIONS SOBRE EL LLIBRE

CARTES PER A UN SEGLE.

**APUNTS SOBRE LA TÀRREGA DEL
SEGLE XX.**

Marta Trepal i Secanell

REFLEXIONS SOBRE EL LLIBRE *CARTES PER A UN SEGLE. APUNTS SOBRE LA TÀRREGA DEL SEGLE XX.*

Marta Trepat i Secanell

Psicòloga.
Professora de la
Facultat de Medicina
de la Universitat de
Lleida

Il·lustres autoritats, senyores i senyors.

Primer de tot vull donar les gràcies per l'encàrrec que m'han fet de presentar aquest llibre. És un orgull per a mi i també una satisfacció poder adreçar-me a vostès i compartir una sèrie de records i vivències.

Com es dedueix fàcilment pels meus cognoms, sóc de Tàrrega i, encara que per circumstàncies de la vida ara no hi vinc sovint, tinc molts records d'infantesa. I les vivències d'infantesa són com els fonaments d'un edifici, no es veuen, però tota l'estructura de l'edifici hi reposa.

En segon lloc, vull felicitar-los per la iniciativa que suposa aquest llibre. Publicar un recull d'opinions és un exercici de salut mental. M'explicaré: vivim tan de pressa, perseguint no se sap massa el què, que ens oblidem, moltes vegades, de viure en profunditat. Viure en profunditat és un concepte de salut mental que fa referència a la qualitat de vida, no entesa segons un model consumista, sinó com a qualitat de vida plena, integral. Aquest és un concepte molt més relacionat amb la capacitat d'estimar i fer-se estimar. És a dir, comunicar-se afectuosament en relacions compartides, en un diàleg fluid que transcorre cap a l'altre i cap a un mateix. Parlem de la capacitat de gaudir, de riure, però també de viure els problemes inevitables que comporta el fet d'existir sense desorganitzar-se excessivament o almenys durant un lapse de temps no massa llarg.

És en aquest sentit que aquest llibre és un exercici per deturar-se, per compartir, per discutir... Els qui l'han escrit, per expressar-se s'han hagut d'aturar, pouar en la memòria i en les opinions, la qual cosa sempre és arriscada i enriquidora. I els que el llegim ens obliguem també a deturar-nos, a posicionar-nos, a recordar, a opinar...

Aquest llibre és, doncs, un exercici per deturar-se i per recordar.

He mirat en el llibre *Geografia General de Catalunya* de Carreras Candi el que diu sobre la Tàrrega de principis del segle XX. Escrit amb el català de l'època, exposa el següent: "Ciutat situada en lo límit oriental del Pla d'Urgell, confrontant amb la Segarra; des del turó ahont s'alçava lo castell, entre aquest i lo puig de St. Eloy, que domina extensos horitzons; a dreta del riu Cervera o Dondara, aquí conegut per Reguer [...].

»Hi ha servei d'automòbils diari a Agramunt, Artesa, Castellserà, Gerri de sal, Montblanc, Pobla de Segur, Tremp, Vallbona de les Monges i a Vallfogona de Riucorb, i de carruatges a de Maldà i Verdú [...].

»Consta de 985 edifici, 209 vora de la població. 5.430 habitants segons lo cens de 1920 [...].

»Entre les comunitats religioses establertes s'hi compten los PP. Escolapis, PP. de la Ordre del Císter que ocupan la finca de Mas Colom, qual conreu se fa amb avenços desconeguts a la comarca; les Germanes carmelites que dirigeixen un col·legi de Senyorettes; les germanes vetlladores dels malalts i les del Sant Hospital.

»Hi Ha escoles de noys i noyes, de parvuls i varies de particulars; una academia de dibuix i pintura, quatre de solfa i una escola militar [...].

»La il·luminació pública es elèctrica [...].

»Les indústries estan representades per dues fàbriques de farina, dues d'ayguardents, teles metàliques, fajes, sabates tres de serrar fusta mogudes per la electricitat, quin fluit proporciona la fabrica de farines, pastes per a sopa, gasioses, xacolata, claus, curtits, molles,

gèneros de punt, gel sabons, forns d'obra, prempses d'oli, tundició de bronzos, etc. [...].

»Hi ha demarcades dues Notaries, tenint ademes tres banques, quatre bandes de música, una caixa de pensions per la vellesa i varies societats.

»A lo que tenim apuntat hi afegim les bones condicions que reuneixen les fondes, les societats recreatives existents i les de caràcter economic i científic com la Cambra de Comerç, Sindicat agrícola i Patronat de Sant Jordi i ademes un Centre Excursionista [...].

»La ben entesa urbanització amb carrers espaiosos, acerades cuidades, fonts públiques, lo Passeig del Carme, vulgarment conegut per lo Pati, es fa facil comprendre que Tàrrrega constitueix un centre importantíssim, en estat flirixent, que per la nova activitat i amb lo seu propi impuls s'ha conquerit un lloc preeminent entre les ciutats lleydatanes».

Fins aquí una breu tria de les descripcions de Carreras Candi.

És certament una bona herència dels principis de segle. Però aquesta herència té continuïtat. Tàrrrega és també una ciutat d'artistes importants: plàstics, músics, escriptors... I si no ens deturem a recordar-los de tant en tant, perdem l'aire, el clima cultural que han generat i també perdem les nostres arrels. A més a més, citarem en desordre entitats i persones com l'Ateneu, l'Orfeó, els Jardins de la Granja, el Club Natació Tàrrrega, l'Escola de Sobrees-

tants, l'Escola d'Arts i Oficis, l'Escola de Música, la biblioteca, el museu comarcal, l'arxiu; el Mestre Güell, creador de l'Orfeó, Manuel de Pedrolo, Alfons Costafreda, Lluís Trepapat, els Minguell, les revistes *URTX* i *URC*, la *Nova Tàrrrega*, la Fira de l'Escultura al Carrer, La Fira de Teatre al Carrer, i no puc ser exhaustiva, però quin goig que fa!

En el llibre diu que els escrits han de portar una breu memòria personal. Bé, doncs, per a mi Tàrrrega és l'estiu, la llibertat, els caramels de cal Pius Tàsies, les converses de les meves germanes grans que anaven a classe de repàs amb el senyor Tous i hi anaven amb nens i s'escrivien cartes d'amagat i el Guixanet que anava vestit amb faixa i barretina per cantar les caramelles i la Sandària que venia caramels i l'Esbart dansaire que assajava al frontó i l'olor deliciosa de la llibreria de les germanes Güell, plena de tresors; i els xiscles dels porcs al mercat del dilluns i les munteres de melons i l'olor de pells adobades quan ens enviaven a jugar a la botiga del carrer de Sant Pelegrí i l'olor de vi i d'aiguardent de la Bodega Secanell i les fotografies de família del senyor Calafell...

Bé, i per acabar i continuant amb l'esquema del llibre *Cartes per a un segle*, manifestar les esperances i desitjos per al nou mil·lenni:

Que aquest llibre sigui un símbol que tant de bo s'integrés en la societat targarina, un símbol de diàleg i participació i desitjaria que fos al més àmplia possible, fent especial esment a la participació de les dones en la vida pública ciutadana, que malgrat el que hem millo

Acte de presentació del llibre, Cartes per a un segle. Apunts sobre la Tàrrrega del segle XX

Diumenge, dia 19 de desembre de 1999, sala de plens de l'Ajuntament de Tàrrrega. D'esquerra a dreta: Ramon Puig i Cunillera, regidor de Cultura; Marta Trepapat i Secanell, professora de la Universitat de Lleida; Frederic Gené i Ripoll, alcalde de Tàrrrega i Jaume Espinagosa i Marsà, director del Museu Comarcal de l'Urgell, Tàrrrega. (Fotografia: Oriol Saula. Arxiu fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell, Tàrrrega).

**Instantània del públic
assistent a la
presentació
del llibre**

(Fotografia: Oriol Saula.
Arxiu Fotogràfic del
Museu Comarcal de
l'Urgell, Tàrrrega)

rat, tal com es reflecteix en la carta de Carme Fàbregas i Riera, encara ens costa de sortir de casa i dir la nostra. I de diàleg i participació dels joves, que també ens costa de deixar-los espai perquè aportin les seves iniciatives i prenguin el protagonisme.

Moltes gràcies.

Nota de l'editor:

Conferència pronunciada per la Dra. Marta Trepà i Secanell, psicòloga de l'Hospital de Santa Maria de Lleida i professora de la Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida, amb motiu de la presentació, el dia 19 de desembre de 1999, a la sala de plens de l'Ajuntament de Tàrrrega, del llibre *Cartes per a un segle*. *Apunts sobre la Tàrrrega del segle XX*. Tàrrrega, 1999. Editat pel Museu Comarcal de l'Urgell, Tàrrrega. Patrocinat per l'Ajuntament de Tàrrrega, l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida, la Cambra de Comerç i Indústria de Tàrrrega i la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona "la Caixa".

Coberta del llibre